

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XIII. — Izdan in razposlan dne 31. marcija 1875.

31.

Razglas finančnega ministerstva od 9. marcija 1875,

da se c. kr. veliki colniji na Krnovskem kolodvoru spreminjajo oblasti gledé zacolovanja blaga.

C. kr. veliki colniji II. razreda na Krnovskem kolodvoru po glasu razglasa od 5. oktobra 1873 (Drž. zak. št. 147) dodeljene oblasti velike colnije I. razreda prestanejo konec marcija 1875.

Pretis s. r.

32.

Postava od 13. marcija 1875,

s katero se vladi daje oblast odložiti rokove, o katerih se začnó odplačevati brezobrestne ponapredščine, dane iz državnih denarjev na podlogi postave od 10. junija 1872 (Drž. zak. št. 75).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§. 1.

Vladi se daje oblast, v odstavku 2 §. 1 postave od 10. junija 1872 (Drž. zak. št. 75) ustanovljene rokove odplačilu brezobrestnih ponapredščin (zajmov), katere so se okrajem in občinam kraljevine češke po povodnji v letu 1872 s pomladi poškodovanim dale iz državnih sredstev, v slučajih posebnega ozira vrednih odložiti na eno do treh let, t. j. najdalje do 1. dne meseca januarja 1878.

§. 2.

Zvršiti to postavo naročeno je ministru notranjih reči in finančnemu ministru.

Na Dunaji, dne 13. marcija 1875.

Eranc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Lasser s. r.

Pretis s. r.

Ukaz ministerstva za trgovino od 16. marcija 1875,

o preskusu in štempljanji orodij ali priprav (aparator) za merjenje kamenega olja (petroleja) in drugih močno izhlapljivih tekočin.

V izvršitev postave od 23. julija 1871 (Drž. zak. od l. 1872 št. 16) se ukazuje, da so orodja ali priprave, s katerimi se kameno olje in druge zelo izhlapljive tekočine merijo, — ako se porabijo v javnem trgovanji, — podvržene preskusu in štempljanju kakor vse druge v trgovanji služeče mere.

Gledé tega, kakó naj se take priprave narejajo in kakšne naj sploh bodo, in pa, kakó jih je preskušavati, koliko smejo odstopati od dolžne vsebine, kakó se oštempljavajo in koliko je za preskušavanje plačevati, naj veljajo naslednji propisi, ki jih je c. kr. prvomerska komisija izdala.

Že zdaj rabljene takšne priprave je zadnji čas do konca leta 1875 uravnati po teh propisih in podvreči preskusu.

Chlumecky s. r.

Propisi

o preskusu in štempljanji merskih orodij (aparator) za kameno olje (petrolej) in druge take tekočine, ki močno izhlapevajo.

§. 1.

Dopuščene merske priprave ali orodja.

Pri merskih orodjih za kameno olje in druge jako hlapne tekočine odmerja se tekočina z zaprto mersko posodo, ki je narejena takó, da je moči tekočino neposrednje iz zaloge vanjo dovajati, in da se iz nje lahko odtoči toliko, kolikor je komu odmeriti.

Na vsakem orodji mora biti zapisano, za katero tekočino je namenjeno, in pa ime tistega, kateri ga je naredil, s fabriško številko vred.

Tekočina naj se odmerja po litru, oziroma tudi po več litrih in po delih enega litra.

Merska posoda, s katero se hočejo različne množine kake tekočine odmerjati, utegne biti različno narejena; z ozirom na orodja, ki so doslej v trgovanji navadna in ki se je našlo da so dobra, izrekuje se tukaj dovoljenje za naslednje načine, narejati jih, namreč:

1. Z mersko posodo, ki je praviloma valjaste ali pa koželjaste (konične) oblike, biva nespremenljivo zvezana lestvica (škala) in nje delilne črte ali zareze, s katerih se čita, kakó stoji tekočina v merski posodi, vidijo se ali prav na steni te posode, ako je vsa ali nekoliko iz stekla, ali pa na stekleni z mersko posodo

občujoči cevki, ali poleg take cevke. V poslednjič omenjenem slučaju smejo se delilne črte nadomestiti tudi z kazalniki, katerim je moči stanje s štampiljem zatrditi, da ga nihče samovoljno ne predrugači.

2. Na steni merske posode je po več odtočnih cevk s pipami, s katerimi se dá posoda na tanko do neke visine napolniti in pa tudi tekočina, z ozirom na to nje stanje, v določni množini odtočiti takó, da nje odtekanje po dotičnih cevkah samo ob sebi uravnjuje pravično polnitev in točitev.

3. Merska posoda je tako napravljena, da človek, različno postavlja je, lahko odtoči toliko tekočine, kolikor se je hoče; pri tem se merska posoda s pomočjo ročaja, s katerim je kazalnik v zvezi, postavlja takó, kakor jo je postaviti, s tem namreč, da se kazalnik vdevlje na znamke ali marke za to narejene.

4. Merska posoda je opravljena z eno odtočno cevko, katera se premikuje na njenem dnu v puški zatikanici, ter s kazalnikom v znamko vdjanim vzdiguje kolikor je treba takó, da iz posode prej napolnjene tekočina izteče do gornjega roba te cevke ter se s tem odtoči zahtevana množina.

5. Orodje ima po več ločenih merskih posod, držéčih po toliko, kolikor je tekočine komu oddati, in iz njih se neposrednje ljudém toči.

§. 2.

Kakšne so te merske naprave bolj na tanko.

1. Orodja, pri katerih pravično odmerjanje zavisí od navpičnega stanja merske posode (— k takim spadajo v §. 1 pod 1 do 4 omenjena —), morajo imeti na sebi kazalnik, namreč nihalo (majatnik, pendul), s katerim se opazuje, če posoda res navpik stoji, in kateri naj bode narejen takó, da ga ní mogoče samovoljno premikati, ker mu štampelj varuje zvezo z mersko posodo.

2. Orodje bodi tako napravljeno, da se z njim, — gledé na mejo dopuščenega pogreška, kakor jo postavlja §. 3, — dá za gotovo doseči potrebna natančnost v določevanju tekočinske množine, kakoršno bode komu odmerjati. Premer (promer) merske posode zlasti pri napravah omenjenih v §. 1 pod 1 in 2 torej ne sme prestopati 80 milimetrov. Pri merskem orodji, ki je imenovano pod 3 in pod 4, mora vdevanje na znamko (marko) biti takó uravnano, da se ubranijo večje nenatančnosti, nego jih z ozirom na postavljeno mejo sme biti.

Pri orodji, katero §. 1 pod 1 v misel jemlje, ne sme, kadar je visokost tekočine razvidna na stekleni z mersko posodo občujoči cevki, notranji premer te cevke biti izpod 10 milimetrov dolg.

Ako je k pravičnemu oddanju katere bodi množine olja potrebno, da se merska posoda poprej vsa napolni, kakor je to pri orodjih, v §. 1 pod 3, 4 in 5 naštetih, mora biti že od zunaj očitno viditi, kdaj je posoda do dobrega napolnjena.

3. Kar se tiče delitve litra na manjše dele, dopuščeno je ali decimalno deljenje ali polovičenje, a ne oboje, ter se pri prvem ne sme iti izpod 0·2, pri poslednjem ne izpod $\frac{1}{4}$ litra.

Poleg vsake delilne marke ali vsakega odtoka mora, — kakor velewa §. 5 meroizkusnega reda od 19. decembra 1872, — stati oznamenilo, po koliko tekočine se z njo odmerja.

4. Zapira in nespremenljivost merilnih prostorov merske posode in takó tudi nespremenljivost drugih merskih naprav v njej in njihove zveze z mersko posodo mora ali že po naravi teh naprav ali pa po štampilji, udarjenem na kovinske dele, biti takó zatrjena in zavarovana, da, ko je posoda enkrat oštempljana, ne bode več mogoče predrugačiti razmerov med temi napravami in med množinami, ki jih merska posoda drži o različni polnitvi.

§. 3.

Preskus in meja dopuščenege pogreška.

Preskušuje se tako orodje z vodo ali, — kjer bi zaradi posebne naprave bilo potrebno, o čemer se z navodílom dá tanji napotek, — s tisto tekočino, za katero je orodje določeno, in to takó: Množine ali količine, ki jih naznanjajo merilne naprave, natakajo se v dotična vsakdanja pravila (normale) za tekočinske mere, pri čemer je vselej orodje postaviti takó, kakor prav stoječi nihalni kazalnik naznanja.

Kolik je pogrešek, ki ga orodje pri tem preskusu pokaže, to se določuje po propisih danih v navodílu II za preskus tekočinskih mer, in štampiljati se orodje sme samo tedaj, ako pogrešek pri nobeni meri, katero naznanja orodje, ne iznaša čez dvakrat toliko, kolikor je pri preskusu tekočinskih mer iz kake kovine še dopuščeno da smejo odstopati (§. 9 meroizkusnega reda od 19. decembra 1872).

Odstop torej ne sme biti večji, nego:

pri merah po:

0·2 L., $\frac{1}{4}$ L. in 0·5 L.	$\frac{1}{100}$ dolžne vsebine
1 L., 2 L. in več	$\frac{1}{200}$ „ „

§. 4.

Štempljanje.

Orodje se oštempljuje na cinovih kapljah, pri čemer je dobro paziti na določila v §. 2, členek 1 in 4.

Pri kovinskih lestvicah, ali če ima orodje odtočne odprtine, udariti je štempljati na samo orodje tikoma pod vsako delilno zarezo, oziroma pod mesto, kjer vzhaja vsaka odtočna cevka. Takisto je tudi, če so napravljeni kazalniki, s štempljem zatrditi jim stanje, da se ne morejo preganiti.

§. 5.

Pristojbine ali plačila za preskušavanje.

Kot pristojbina se plačuje:

- A. 1. Za preskus vsake posamezne mere po . . . . . 10 kr.
in vrh tega:
2. Za preskus in štempljanje celega orodja . . . . . 40 „
- B. Za preskus brez štempljanja, in to za vsako posamezno res preskuševano mero (količino, množino) . . . . . 10 „

§. 6.

Meroizkusni listi se izdajó po naslednjem obrazci:

Meroizkusni list XI. št. . . . o merskem orodji za tekočine.

Gospodu . . . . . v . . . . .
 bilo je s št. . . . . oznamenjeno mersko orodje za *) . . . . ., katero je
 napravljeno z **) . . . . . in drži mere . . . . ., preskuševano in
 oštempljano, ker se je našlo, da je do dopuščenega odstopa pravično, ter se je po
 tarifi zaračunilo pristojbine . . . . . gl. . . . . kr.

Meroizkusni urad v . . . . . dne . . . . .

(Štampelj.)

(Podpis meroizkusnega uradnika.)

Na mestu, kjer stoji *), dostaviti je tekočino, za katero je orodje namenjeno, a pri **) njegovo napravo, in to
 gledé na §. 1 z naslednjimi oznamenili:

lestvico,
 odtočnimi cevkami za vsako mero,
 prestavno mersko posodo,
 prestavno odtočno cevjo,
 merskimi posodami za vsako mero.

C. kr. prvomerska komisija:

Herr s. r.

34.

Postava od 17. marcija 1875,

s katero se predrugačuje §. 2 postave od 25. maja 1869 (Drž. zak. št. 118) o zajmu iz Bukovinskega grško-iztočnega verskega zaloga za napravo vladnega poslopja v Črnovicah in o odplačilu tega zajma.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

S premeno §. 2 postave od 25. maja 1869 daje se vladi oblast, zajem od sto pet in sedemdeset tisoč goldinarjev (175.000 gl.) za napravo vladnega poslopja v Črnovicah iz grško-iztočnega verskega zaloga po preboji (kompenzaciji) z enako vsoto grško-iztočnemu verskemu zalogu podeljenih državnih ponapredščin poravnati o času, ko pride rok, ustanovljeni za odplačilo teh ponapredščin.

§. 2.

Ministrom za notranje reči, bogočastje in finance naroča se zvršiti to postavo.

Na Dunaji, dne 17. marcija 1875.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Lasser s. r.

Stremayr s. r.

Pretis s. r.

35.**Postava od 22. marcija 1875,**

o uredbi reke Neretve in posuševanju sveta, katerega Neretva podmaka.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Uredbo reke Neretve in posušitev močvirja ob reki Neretvi zvršiti je ob državnem trošku pod vzdržbo pravic, katere izhajajo državi iz postave o vodnem pravu od 30. maja 1869 (Drž. zak. št. 93) in iz deželne postave o porabi, dovodbi in gradbi vodá za Dalmacijo od 9. marcija 1873 (Dež. zak. št. 32).

Člen II.

V založbo troškov teh del dovoljuje se kredit do 4,500.000 gl. največ. Ta kredit naj se uporablja po potrebi, ter je vsoto vsakoletne potrebščine postavljati v državne troškovnike. Za leto 1875 dovoljuje se trgovinskemu ministerstvu 50.000 gl. kredita.

Člen III.

Vladi se daje oblast, z delom dobljena zemljišča, ki postanejo prosta lastnina državná, po javni dražbi ali prosto prodajati.

Člen IV.

Zvršiti to postavo naroča se ministrom za trgovino, poljedelstvo, finance in notranje reči.

Na Dunaji, dne 22. marcija 1875.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Lasser s. r.

Banhans s. r.

Pretis s. r.

Chlumecky s. r.